

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱/۱۲/۰۹

آصف بهاند

د لورې سونامي

یولسمه برخه

د افغانستان پر ماشومانو او کوچنیانو باندې د تاوتریخوالي سونامي

شپږ څلوېښتمه برخه

اصلي ستونزه او پوښتنه دا ده چې:

مور به تر څو پورې په پرديو خورو خپلې خپتې مروو. پراخې مخکې، پرېمانه خوږې - رنې اوبه او بڼه قوي متور ځوانان؛ خو وږي - تږي او د سوال لاسونه کله خدای ته پورته کوو او کله هغو پرديو ته چې يو ميليون ځل مو کافر ورته ويلې دي. هر څه خدای راکړي، خو مور گدايي ته ناست يو.

ځينې خبرې داسې پخې وي چې کلونه وروسته يې د پوخوالي اندازه خلکو ته هغه وخت ښکاره شي چې هماغه پخه خبر په عملي ډول د هغو ټولنو پر ژوند باندې حاکمه شي او په عملي ډول د هغې ټولني خلک ورسره لاس گرېوان شي، کلونه پخوا د انگليس مدير واکدار چرچيل ويلې وو:

«هغه څوک چې په وروسته پاتې هېوادونو کې په غوټه کړو سوکانو سره انقلاب کوي، يوه ورځ به په غوړېدلو سوکانو سره گدايي وکړي.»

پر افغانانو باندې دا کانه ترسره شوې او همدا اوس عملاً ورسره لاس گرېوان دي. مور څو ځلې خپلې منگولې غوټه کړې، سوکان مو جگ کړل او د «مترقي انقلاب» او «اسلامي انقلاب» د زنده باد نارې مو داسې جگې کړې چې ستوني مو شکول؛ خو اوس مو هماغه غوټه کړې او هوا ته جگ کړې سوکان غوړولي، خير غواړو او...

زموږ وږي دوه غوړونه څلور کړي وي چې کله به له کوم ځای نه کومه خپريه مؤسسه غږ کوي چې د خيرات غله دانه درغله. اوس بيا ملگرو ملتونو ويلې دي چې افغانستان کې مو د ژمنيو مرستو لپاره شپږ سوه ميليونه ډالره ترلاسه کړي دي.

«ملگرو ملتونو ويلې، هغه شپږ سوه ميليونه ډالره مالي مرسته يې ترلاسه کړې له نړيوالې ټولني يې په افغانستان کې د ژمي موسم کې د بشري مرستو لپاره غوښتي وه.»

د پاڼو شمېره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خبر و لولئ

د ملگرو ملتونو د بشري مرستو اداره (اوچا) وايي، د دې مالي مرستې لويه برخه د امريکا متحده ايالاتو، اروپايي ټولني او جاپان ورکړي.

ملگرو ملتونو خبرداري ورکړي چې افغانستان له بشري ناورين سره مخ دی او احتمال شته چې د دې هېواد نيمايي وگړي راتلونکو څو مياشتو کې له سختې لورې سره مخ شي.

د دې مرستو لويه برخه پر هغو يوميليونو کسانو لگول کېږي چې دا مهال تر ټولو بد وضعیت کې دي.»

له دې ټولو مرستو سره - سره ځينې مسولې **مؤسسې** ويره لري چې په افغانستان کې به لوړه او بېوزلي ډېره شي: «... اوس نړيواله ټولنه داسې وېره څرگندوي چې په راتلونکو څو مياشتو کې به افغانستان کې بېوزلي او په ځانگړي ډول لوړه ډېره شي.

د ملگرو ملتونو خپرو پروگرام مسوولينو له مخې د افغانستان نژدې نيمايي نفوس په هکله اندېښنه څرگنده کړي، چې له لورې سره مخامخېدای شي...»

خو په دې ورستيو ورځو کې يو وړوکی ښه **زيری** دا دی چې نړيوال بانک د افغانستان د زيرمه شوي شتمني څخه يو لږ شمېر (۲۸۰ ميليونه ډالره) ازاده کړي او د ملگرو ملتونو دوو ادارو (د خپرو نړيوال سازمان او يونيسف) ته يې په واک کې ورکړي څو هغه تر ټولو لورې خپلو افغانانو ته د مرستې په ډول ورسوي:

«راپورونه وايي، چې د نړيوال بانک مديره پلاوی د افغانستان د کنگل شويو ۱۰ ميليارد ډالره بانکي زېرمو د ۲۸۰ ميليونو په ازادولو هوکړې ته رسيدلی دی.

دا پيسې به دوو نړيوالو بشري ادارو ته ورکړل شي، چې د افغانستان ۲۴ ميليونه فقر خپلو وگړو ته د عاجلو مرستو په برابرولو کې استفاده ورڅخه وکړي.

د ياد شوي بانک دوو سرچينو روپترز خبري اژانس ته ويلي، چې د افغانستان دغه بانکي زېرمې به د خپرو نړيوال سازمان او يونيسف ته په واک کې ورکړل شي.»

د يو شمېر افغانانو نظر دا دی چې دا واره او لوی خيراتونه د حل اساسي لار نه، بلکې د لنډې مودې له پاره د حل يوه لنډه چاره ده. دا افغانان هيله څرگندوي چې د لورې د دې سونامي د مخنيوي او د دې اقتصادي بحران د مخنيوي له پاره دې د حل يوه اساسي لار ولټول شي، که دا کار ونه شي، حالات به ورځ تر بلې پر منفي لوري په گړندي ډول حرکت وکړي او په دې لړ کې اصلي متضررين خلک عام خلک دي او په عامو خلکو کې تر ټولو مخکې ماشومانو - کوچنيانو او حامله مېرمنو ته د مړينې تر بريده خطر پېښېدای شي.

د ملگرو ملتونو د بشري مرستو د سمبالولو ادارې «اوچا» **خبرداري** ورکړي دي چې په افغانستان کې تر ټولو ستر بشري ناورين د رامنځته کېدو په حال کې دی.

دغه راز نړيوال سره صليب هم **خبرداري** ورکړي دي چې په افغانستان کې بشري ناورين مخ په زياتېدو دی:

«نړيوال سره صليب ادارې په افغانستان کې حاکم بشري ناورين له څو لسيزو راهيسې بېساری گڼلی او د بدو پايلو په اړه يې خبرداري ورکړي.

دغې ادارې د يوه راپور له خپرولو سره ويلي، چې ۲۲،۸ ميليونه افغانان وري، ۸۰ سلنه نور وچکالی خپلی او ميليونونه هم له هېواده د وتو په هڅو سرگردانه گرځي.»

بله د تشويش وړ خبره دا ده چې د لورې سونامي ترڅنگ په راروان ژمي کې تقريباً اته سوه زره داسې ماشومان او کوچنيان د ملگرو ملتونو د ماشومانو مرستندويه ادارې (سېف دي چلدرن) په نښه کړي دي چې په ژمي کې سمه سرپناه نه لري. د تاند په يوه رپوټ کې د ملگرو ملتونو د اړوندو ادارو اندېښنه **داسې** څرگنده شوې ده:

«د ملگرو ملتونو د نړيوال سازمان اړوند د ماشومانو مرستندويه ټولنه، سېف دي چلدرن خبرداري ورکوي، چې په پيل شوي وژونکي ژمي کې د ميليونونه ورو ماشومانو ترڅنگ افغانستان ۸ لکه داسې ماشومان هم لري، چې سمه سرپناه نه لري.

د دغې ادارې له سروې سره سم، شاوخوا یو میلیون او ۶ لکه افغانان په موقتي خیمو کې اوسي چې عموماً پلاستيکي دي او د باران، وروې او منفي صفر درجې هوا په وړاندې پکې ژوند نه شي کېدای.

پر دې سربېره ۸ ملیونه او ۶ لکه افغان ماشومان په داسې کورونو کې اوسي چې کافي کمپلي یا برستني نه لري او ۳ ملیونه نور ماشومان د تودولو کافي وسایل نه لري.

په افغانستان کې د سېف دي چلدرين سيمه بيز رييس توماس هاويلز وايي: «افغانستان په خپل ثبت کړي تاريخ کې تر ټولو بده لوره تجربه کوي، دا ژمی به ملیونونه ماشومان سرې شپې په تش نس سبا کوي. له لورې د ماشومانو د مړينو بورنونو کې خبرونه باید زموږ ټولو د خجالت سبب شي.

د افغانستان په ځینو ولایتونو کې د سختې یخنی له کبله، د سانتي گراد د تودوخي درجه منفي ۱۲ ته ټیټېږي.»

اصلي ستونزه او پوښتنه دا ده چې:

موږ به تر څو پورې په پرديو خورو خپلي خپتي مړوو. پراخي مخکې، بي ټوله خوږې او رڼې اوبه او ښه قوي مټور ځوانان؛ خو وړې - ټږې او د سوال لاسونه کله خدای ته پورته کوو او کله هغو پرديو ته چې يو ميليون ځل مو کافر ورته ويلي دي.

هر څه خدای راکړي، خو موږ گدایي ته ناست يو.

افغانانو او افغانستان هر څه درلودل او لري يې، خو حالات داسې راوړل شوي دي چې خلک له خپلو خدای ورکړو شتمنيو هم محروم کړای شوي دي. کله چې پر افغانستان باندې ټوپکيان رانازل کړای شول، دوی هرڅه لوټ کړل او د غنيمت نوم يې ورباندې کېښود، ډېره اندازه شتمني يې دننه په افغانستان کې پر خپلو ماڼيو او د عيش عشرت پر رامنځته کولو ولگوله او څه منقوله شتمني يې له ځانو سره بهرنيو هېوادونو ته ولېږدوله، هغه څه چې تر مخکې لاندې او د مخکې پر سر پاتې دي، هغو ته هم عام خلک لاسرسی نه لري، اوس نو:

عاصي پوه شه او دوزخ

وړې نسونه او تش لاسونه.

«خدای دې مل شي د وطن او د ملگرو!»